

Årsplan for Solvang barnehage

2020-2023

Personalutgave – Del 1

Solvang Barnehage

Utarbeidet av personalet i Solvang barnehage
17.06.2021

Innhold

Innledning.....	4
Barnehagens verdigrunnlag.....	5
Utvikling.....	5
Mangfold og gjensidig respekt.....	6
Livsmestring og helse.....	6
Likestilling og likeverd	8
Barn og barndom.....	8
Demokrati.....	9
Bærekraftig utvikling	10
Ansvar og roller.....	11
Barnehageeier.....	11
Styrer	11
Pedagogisk leder	12
Personalets oppgaver og ansvar	12
Helse, miljø og sikkerhet.....	13
Personvern og sensitiv informasjon i barnehagen.....	15
Unntak fra personvernet	15
Deling av opplysninger, informasjon og dokumentasjon.....	15
Barnehagens formål og innhold	16
Barnehagen skal ivareta barnas behov for omsorg.....	16
Barnehagen skal ivareta barnas behov for lek.....	16
Barnehagen skal fremme læring.....	17
Barnehagen skal fremme danning	17
Barnehagen skal fremme sosial kompetanse.....	18
Barnehagen skal fremme kommunikasjon og språklig kompetanse	19
Barns medvirkning	20

Samarbeid mellom hjem og barnehage	22
Samarbeidets mål til barnets beste	22
Psykososialt miljø i barnehagen	25
Overganger	27
Overgangen fra Liten til Stor base	30
Overgangen fra barnehage til skole.....	31
Litteraturliste	33

Innledning

Alle barnehager skal ha en årsplan. Denne skal vedtas/fastsettes av barnehagens samarbeidsutvalg. Årsplanen er en lokal tilpasning av innholdet i barnehagen og konkretiserer føringer i Barnekonvensjonen (1991), Barnehageloven (2006) og Rammeplan for barnehagen (2017). Det å skrive en årsplan er en langvarig prosess hvor mange må bidra aktivt til innholdet. Vi jobber med dette på planleggingsdager, på personalmøter, i pedagogmøter, i diskusjoner med samarbeidsutvalget og i skrivegrupper. Vår årsplan skal informere foreldre og andre om innhold og retning i vår barnehage. Årsplanen skal også være et internt arbeidsdokument som gir føringer for arbeidet.

Vi håper at årsplanen vår kan fungere som et arbeidsdokument og være en årsplan man kan ta frem og lese ved behov. Det å lese årsplanen fra perm til perm kan oppleves som en stor oppgave fordi den er «mettet» med kapitler og faglig innhold. En mer konstruktiv måte å tilnærme seg dokumentet på kan være å finne områder og overskrifter som er relevante og begynne der. Eller man kan søke etter ord, begreper, roller eller annet ved å søke gjennom dokumentet som en pdf fil.

Vår årsplan er et samarbeidsdokument skrevet av mange fagpersoner og hvor innspill fra alle faggrupper i barnehagen og foreldregruppa også er forsøkt tatt med.

Det er foretatt endringer i årsplanen som følge av lovendringer som trådte i kraft 01.01.2021 – knyttet til barns psykososiale miljø i barnehagen.

Sandefjord 17.06.2021

Rune Hoff Johannessen

Barnehagens verdigrunnlag

Barnehagens verdigrunnlag gjenspeiles i alt som foregår i barnehagen, både planlagte og spontane aktiviteter, samt rutinesituasjoner. De verdiene barnehagen bygger på, er diskutert og jobbet med over tid. Vi har vært opptatt av å investere tid i arbeidet med verdiene for å lettere kunne beskrive dem med egne ord og for å få en felles forståelse. Barnehagens verdigrunnlag bygger på Barnekonvensjonen (1991), Barnehageloven (2006) og Rammeplanen for barnehagen (2017).

Med dette som utgangspunkt har vi valgt ut tre kjerneområder som står ekstra sterkt i barnehagen og danner barnehagens grunnpilarer:

- ✓ Utvikling
- ✓ Mangfold
- ✓ Livsmestring og helse

I tillegg til disse har vi hele tiden med oss de resterende verdiene som rammeplanen skriver om.

Utvikling

Som personalgruppe er vi opptatt av å være i utvikling. Vi ønsker å holde oss oppdatert på ny kunnskap, forskning og erfaringer innenfor barnehagepedagogikk. Dette kan gjøres ved å øke kompetansen i personalgruppa i forhold til videreutdanning, lese fagstoff eller gjennom deltakelse på kurs. Det blir viktig å synliggjøre kunnskaper og erfaringer med hverandre, for eksempel gjennom å ha faglige diskusjoner med barna i fokus på møter. Man må være villig til å dele og ta imot hverandres kunnskap. Man må forske på egen praksis sammen. Her kan bruk av veiledning være en god metode. Når man forsker på egen praksis kan det blant annet føre til mestringsfølelse, nysgjerrighet og åpenhet.

I Solvang barnehage jobber vi med utvikling ved å:

- ✓ Ta imot studenter. Dette er en fin mulighet til å holde seg faglig oppdatert på det som skjer i barnehagefeltet.
- ✓ Oppmuntre og legge til rette for videreutdanning for personalet.
- ✓ Hele tiden jobbe med å holde god kvalitet på barnehagens innhold, være bevisst vårt samfunnsmandat og aktivt jobbe for å lære mer.

- ✓ Være opptatt og avhengige av å ha et tett samarbeid med barnas hjem. Vi må stadig være nysgjerrige og forskende for å forsøke å forstå det enkelte barns situasjon, kultur og verdigrunnlag.
- ✓ Alltid være på jakt etter å lære på nytt om barns ulike forutsetninger og muligheter, slik at innholdet tilpasses barnegruppen.

Mangfold og gjensidig respekt

I barnehagen vår har vi et mangfold av etnisitet, religion, livssyn, språk, alder, tradisjoner, kjønn, kulturer, levesett, kunnskap, familier og meninger. «*Barnehagen skal fremme respekt for menneskeverdet ved å synliggjøre, verdsette og fremme mangfold og gjensidig respekt*» (Kunnskapsdepartementet 2017, s. 9). Det blir viktig å synliggjøre verdien av fellesskap og at mangfold er en ressurs. På den måten håper vi å unngå fremmedfrykt, rasisme og mobbing.

For å ivareta og fremme mangfold og gjensidig respekt jobber vi med:

- ✓ Å bli like godt kjent med alle barn, foreldre og foresatte uavhengig av religion, livssyn, etnisitet, språklig og kulturell bakgrunn.
- ✓ Å møte hverandre med åpenhet, nysgjerrighet og respekt.
- ✓ Å løfte frem tradisjoner, kulturer og markere høytider i religioner og livssyn som er representert i barnegruppa.
- ✓ Å veilede barn til å få økt tro på seg selv, og tilpasse barnehagens innhold slik at vi kan fremme barnets egenverdi, motivasjon og læring.
- ✓ Å være bevisste på mangfold ved kjøp av leker, bøker, musikk og annet materiell. For eksempel dukker og figurer med ulike hudfarger og musikk på ulike språk. Når vi handler inn materiell har vi også fokus på aldersgrupper og funksjon.
- ✓ Å ha ulike flagg og skriftspråk synlig i barnehagen. For eksempel på barnas garderobeplasser.
- ✓ Å være bevisste våre egne fordommer og verdier, og jobbe aktivt med disse.
- ✓ Å veilede foreldre og foresatte, ved behov, i forhold til barnehagekonvensjonens innhold og Norges lover.

Livsmestring og helse

Livsmestring og helse handler om fysisk og psykisk helse. Vi mener at hode og kropp henger sammen, og at helsefremmende arbeid gir grunnlag for et godt liv. Barna har behov for mat, søvn, bevegelse, hvile, trygghet og god hygiene. De har også behov for å skape mening i livet, være med på samfunnsutviklingen, lære å takle motstand og bli selvstendige. «*Barnehagen*

skal ha en helsefremmende og forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller. Barnas fysiske og psykiske helse skal fremmes i barnehagen. Barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing»

(Kunnskapsdepartementet 2017, s. 11). Gjennom å være tett på, bli godt kjent med barna og gjennom å jobbe med rutinene våre, skaper vi trygge og gode rammer for barna. Dette danner et godt utgangspunkt når vi jobber med livsmestring og helse.

For å ivareta og fremme livsmestring og helse jobber vi med:

- ✓ Å tilrettelegge for variert fysisk aktivitet både inne og ute til alle årstider. Vi vurderer vær, vind og alder når vi tilrettelegger for fysisk aktivitet ute på vinterstid.
- ✓ Å tilrettelegge for at alle barn som har behov, skal få mulighet til søvn eller hvile.
- ✓ Å gjøre barna selvstendige og motstandsdyktige. Dette gjør vi ved å støtte, rose, veilede og være delaktige i relasjoner med barn. For eksempel i påklledningssituasjoner og i motoriske utfordringer som for eksempel å komme opp på huska selv. Ved å la barna slippe til og gjøre ting selv, styrkes barnas evne til å opptre selvstendig.
- ✓ Å støtte og veilede barna i å løse konflikter på en slik måte at de lærer noe av det. For eksempel lære at man ikke alltid kan få viljen sin, lære å se den andre, gi og ta, dele og inngå kompromisser. De lærer om egne og andres følelser og uttrykk, og etter hvert det å sette ord på egne og andres følelser. Gjennom konflikter lærer barna å be om unnskyldning og å gjøre ting godt igjen.
- ✓ Å lære barn om fellesskap og det å være betydningsfulle for hverandre.
- ✓ Å ha fokus på mat. Vi har vår egen kokk som lager sunn, variert og næringsrik mat hver dag. Barna blir på den måten vant til å spise mye forskjellig mat. Allergier og kulturelle/religiøse tradisjoner i matserveringen blir selvsagt tatt hensyn til. Dialogen rundt bordet blir viktig. Vi voksne oppfordrer til å smake, snakker om hvor maten kommer fra og hva den heter.
- ✓ Å utjevne sosiale forskjeller og la alle barn få like muligheter. Sosiale forskjeller forstår vi som forskjell innen yrke, utdanning, inntekt og sosial status. Det å for eksempel ta imot tøy fra foreldre som kan komme andre barn til nytte, og det å låne bort barnehagens spill og bøker med hjem, kan være med på å utjevne sosiale forskjeller.
- ✓ Å være tilstedeværende voksne som raskt stopper eventuell mobbing og krenkelser.

- ✓ Å raskt innkalle foreldrene til samtale dersom vi er bekymret for et barns omsorgs- og livssituasjon. I dette arbeidet benytter personalet seg av observasjoner, barnesamtaler og vi er nøye med å dokumentere. Personalet er også godt kjent med opplysningsplikten til barnevernet.

Likestilling og likeverd

Likestilling og likeverd er to verdier som bygger oppunder det å verdsette mangfoldet som eksisterer. I henhold til rammeplanen står det skrevet at *barnehagen skal fremme likeverd og likestilling uavhengig av kjønn, funksjonsevne, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, etnisitet, kultur, sosial status, språk, religion og livssyn. Barnehagen skal motvirke alle former for diskriminering og fremme nestekjærlighet* (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 10). I barnehagen er vi opptatt av å fremsnakke hvert enkelt individ, se dets styrker, uttrykksmåter og dets egne premisser i arbeidet mot diskriminering. Vi fokuserer på speiling i møte med hverandre for å skape nysgjerrighet, men også forståelse for at vi alle er ulike, å se at det er ulike måter å være menneske på.

For å arbeide med likestilling og likeverd i Solvang barnehage, skal vi:

- ✓ Skape et tett foreldresamarbeid der barnet er det grunnleggende fokuset.
- ✓ Være tydelige rollemodeller som synliggjør gode holdninger og verdier i møte med barn og foreldre.
- ✓ Hjelppe hvert enkelt barn til å finne sin plass i barnehagen og i barnegruppen.
- ✓ Synliggjøre lekemateriell og ha et bevisst forhold til dette, slik at alle barn har like forutsetninger til å leke og å delta i lek.
- ✓ Arbeide for at alle får like muligheter, uavhengig av forutsetninger.
- ✓ Gi barna et begynnende kjennskap til menneskerettighetene, med et spesielt fokus på barnekonvensjonen.

Barn og barndom

Barnehagen skal anerkjenne og ivareta barndommens egenverdi. Å bidra til at alle barn som går i barnehage, får en god barndom preget av trivsel, vennskap og lek, er fundamentalt. Barnehagen er også en forberedelse til aktiv deltakelse i samfunnet og bidrar til å legge grunnlaget for et godt liv (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 8). Barndommen skjer her og nå og leves på de ulike arenaene der barn ferdes. Barnehagen er en viktig arena for barns barndom der barnet tilbringer mye av sin tid. Barnehagen spiller derfor en viktig rolle for enkeltbarnet ut ifra tilrettelegging og tilpassing slik at dagene til barna i vår barnehage blir

verdifulle. Vi skal sikre at barnas hverdag i barnehagen er meningsfull, lærerik og viktig og at vi skal ha barna i fokus. *Ved alle handlinger som berører barn, enten de foretas av offentlige eller private velferdsorganisasjoner, domstoler, administrative myndigheter eller lovgivende organer, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn* (Barnekonvensjonen, artikkel 3, nr. 1). Vi skal drive et kontinuerlig arbeid for at barna skal få oppleve trygghet, tillit, trivsel, utvikling og nære relasjoner gjennom deres barnehagehverdag. Vi skal til enhver tid ta utgangspunkt i barnets beste.

For å arbeide med barn og barndom i Solvang barnehage, skal vi:

- ✓ Opplyse familiene om barnas rettigheter for å ivareta barnas interesser.
- ✓ Anerkjenne og respektere barna og deres familier.
- ✓ Være bevisst i forhold til balansen mellom voksenstyrte aktiviteter, egentid og egen kreativitet.
- ✓ Være oppdatert på teori og forskning om emnet og hvordan synet på barn og barndom utvikler seg i takt med samfunnet.
- ✓ Møte enhver familie og hvert enkeltbarn som et unikt individ, der vi i dette møtet bidrar med nysgjerrighet, interesse og åpenhet.

Demokrati

Demokrati handler om tilhørighet, der alle skal bli inkludert og føle seg sett, hørt og respektert. Barnehagen skal være en plattform der alle, uavhengig av likheter og ulikheter er like viktige for fellesskapet som representert. *Barnehagen skal fremme demokrati og være et inkluderende fellesskap der alle får anledning til å ytre seg, bli hørt og delta* (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 8). Demokrati i barnehagen er å gi barn muligheter til å uttrykke sin mening, lytte til andre, forhandle og finne frem til felles løsninger.

Demokrati i barnehagen er også å bli kjent med andres perspektiver og verdier. Alle har lik rett til å delta, og personalet har ansvar for at alle får mulighet til dette. Barna skal bli gitt muligheten til å kunne synliggjøre sine ytringer til innholdet i barnehagen, samt å kunne medvirke og påvirke inn mot samfunnet som de er en del av. Vi har ansvar for at barna opplever at de blir ivaretatt og tatt på alvor og at de til enhver tid blir inkludert.

For å arbeide med demokrati i Solvang barnehage, skal vi:

- ✓ Anerkjenne enkeltindividet slik at vi sikrer at barna opplever barnehagen som er god og trygg plass å være.

- ✓ Sikre positive opplevelser og skape gode erfaringer i ulike møter med barnehagen og samfunnet vi lever i for å skape forståelse og respekt for alle som er representert i samfunnet rundt oss.
- ✓ Være tilgjengelige voksne som støtter, anerkjenner og stiller opp for hvert barn som går i Solvang barnehage.
- ✓ Gi barna mulighet til å påvirke og ta del i innholdet og prosessen som er og skjer i barnehagen vår.
- ✓ La barna få oppleve gleden av å høre til i et fellesskap.

Bærekraftig utvikling

Bærekraftig utvikling omfatter natur, økonomi og sosiale forhold og er en forutsetning for å ta vare på livet på jorden slik vi kjenner det (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 10).

Det er vårt ansvar å sørge for en god utvikling som tar vare på kloden vår og fremtiden. Det er viktig at vi, i hvert møte med barn, har en bevissthet om bærekraftig utvikling og at vi kontinuerlig arbeider med dette for å dele kunnskap og informasjon for å skape et bevisst fokus på hvordan vi kan ta vare på hverandre, naturen og jorden i fellesskap. Barna er «morgendagens» voksne som vi skal berike med fakta, opplevelser og erfaringer. Dette gjøres blant annet ved å dra på turer til ulike steder, bli kjent med lokale tradisjoner, samfunnsinstitusjoner og yrker. I tillegg til dette skal vi også sikre at barna får et bevisst forhold til gjenbruk, hvordan vi i det daglige kan hindre forsøpling og hvordan vi kan gjøre små steg i hverdagen for å ivareta dyr, materiell, naturen rundt oss og sikre at fremtidens barn og unge vokser opp i en verden med gode ressurser.

For å arbeide med bærekraftig utvikling i Solvang barnehage, skal vi:

- ✓ Ta i bruk nærmiljøet og sikre at barna får tilhørighet til naturen.
- ✓ Ta vare på det vi har og være en motpol til «bruk og kast»-samfunnet.
- ✓ Gi barna erfaringer og opplevelser rundt verdens utvikling og ruste dem til å stille kritisk og handle etisk rundt spørsmål som omhandler fremtiden, hverandre og planeten vår.
- ✓ Være gode rollemodeller som barna kan bli inspirert av og hente kunnskap fra.
- ✓ Lære barn å utnytte de ressursene vi har, uten å bruke dem opp ved å tenke på de som kommer etter oss.

Ansvar og roller

Barnehageeier

Det er barnehagens foreldre som er barnehagens eiere. De er barnehagens foreldreråd og velger et styre. Foreldre er også med i barnehagens samarbeidsutvalg. Det er foreldre som har hovedansvaret for sine barn og tar avgjørelser på barnets vegne, jf. barnelovens § 30 (Se også Samarbeid mellom hjem og barnehage).

Eiers ansvar

- ✓ Barnehageeieren har det overordnede ansvaret for at barnehagen drives i samsvar med gjeldende lover og regelverk, jf. barnehageloven § 7 første ledd. Barnehageeieren har dermed juridisk ansvar for kvaliteten på barnehagetilbudet.
- ✓ Alle barnehager, uansett eierforhold, er forpliktet til å drive barnehagen i samsvar med dette felles verdigrunnlaget; respekt for menneskeverdet og naturen, åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet.
- ✓ Barnehageeieren og alle som arbeider i barnehagen, skal sammen bidra til å oppfylle målene og kravene i rammeplanen med utgangspunkt i sine erfaringer og sin kompetanse.
- ✓ Barnehageeieren skal fastsette barnehagens vedtekter. Det skjer på årsmøtet.

Drift og utvikling i henhold til lov og rammeplan er en oppgave som også omfatter foreldrene. Det er viktig at samarbeidet mellom barnehagens foreldre, som eiere, er preget av åpenhet, kunnskap, kompetanse og forståelse for hverandres oppgaver og roller.

Styrer

Styrer er ansatt av barnehageeier. Styrer i barnehagen er underlagt styrets kontroll og oppgaver.

Styrer er eiers representant i forhold til økonomi, drift, opptak og utvikling av barnehagen og i forhold til samarbeid med kommune og andre instanser. Styrer sørger også for at bemanningsnormen følges.

- ✓ Styreren skal sørge for at det pedagogiske arbeidet er i tråd med barnehageloven og rammeplanen, og at personalet utvikler en felles forståelse for oppdraget som er gitt i disse.
- ✓ Styreren skal sørge for at personalet får ta i bruk sin kompetanse.
- ✓ Styreren skal lede prosessen med å utarbeide årsplanen.

Pedagogisk leder

Pedagogiske ledere skal lede det pedagogiske arbeidet på gruppa/avdelingen/basen. Det pedagogiske arbeidet bygger på kunnskap, godt profesjonelt skjønn og faglige begrunnelser.

Pedagogisk leder organiserer arbeidet på gruppa, leder møter og vurderingsarbeid.

- ✓ Pedagogiske ledere må ha utdanning som barnehagelærer.
- ✓ De pedagogiske lederne skal veilede øvrig personal og sørge for at barnehageloven og rammeplanen oppfylles gjennom det pedagogiske arbeidet.
- ✓ De pedagogiske lederne gir veiledning og råd til barn og foresatte i spørsmål om barns oppdragelse, oppvekst, utvikling og læring.
- ✓ Barnehagens styrer og pedagogiske ledere plikter å veilede studenter gjennom øvingsopplæring.
- ✓ De pedagogiske lederne leder arbeidet med planlegging, gjennomføring, dokumentasjon, vurdering og utvikling av arbeidet i barnegruppen eller innenfor de områdene han/hun er satt til å lede.

Personalets oppgaver og ansvar

I tillegg til styrer og pedagogiske ledere, har vi i Solvang barnehage barne- og ungdomsarbeidere, musikkpedagog, andre med fagbrev og assistenter med ulik bakgrunn.

Barn- og ungdomsarbeidere har særskilt utdanning i forhold til barns utvikling og læring.

Punktene under er hentet fra ulike deler av Rammeplanen (2017) for å vise personalets ulike oppgaver og ansvarsområder:

- ✓ Et kompetent pedagogisk personale er en forutsetning for et barnehagetilbud av god kvalitet. Det betyr at personalet holder seg faglig oppdatert.
- ✓ Personalet skal utforme det fysiske miljøet slik at alle barn får muligheter til å delta aktivt i lek og andre aktiviteter, og slik at leker og materiell er tilgjengelig for barna.
- ✓ Foreldrene og barnehagens personale har et felles ansvar for barnets trivsel og utvikling.
- ✓ Både foreldrene og personalet må forholde seg til at barnehagen har et samfunnsmandat og verdigrunnlag som det er barnehagens oppgave å forvalte.
- ✓ For noen barn kan tidlig innsats innebære at personalet arbeider særlig målrettet og systematisk – over kortere eller lengre perioder – med å inkludere barnet i meningsfulle fellesskap.

- ✓ Personalet skal ta i bruk varierte arbeidsmåter, og de skal tilpasses til enkeltbarn, barnegruppen og lokalmiljøet.

Helse, miljø og sikkerhet

Barnehagens innemiljø og lekearealene ute

Solvang barnehage er en godkjent barnehage med et leke- og oppholdsareal på 447 kvm. Det er en veiledende norm for hvor mange barn vi kan ha i barnehagen. I tillegg til leke- og oppholdsarealet har vi toaletter, bad, garderober, materialrom, møterom og lager.

Barnehagens utearealer er, etter normen, ca. 6 ganger så stort som det godkjente leke- og oppholdsarealet.

Solvang barnehage har en avtale med Knattholmen leirsted hvor vi leier arealer som brukes av barnehagen ca. to ganger pr. uke. Det er i hovedsak barn på Stor base som benytter seg av uteområdene på Knattholmen. Barnehagen har en grillhytte med leirplass. Området har skog, vann, strand, båtmuligheter, nærhet til leirskolen og til en rekke aktiviteter som er opparbeidet. Når barn skal på Knattholmen, bruker vi Vestfold taxi som kjører barn og personalet frem og tilbake. Fra parkeringsplassen på Knattholmen går vi ofte frem til leirstedet vårt.

Arbeid med helse, miljø og sikkerhet (HMS)

Alle barnehager og skoler skal arbeide aktivt med helse, miljø og sikkerhet i barnehagen tråd med forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler.

Forskriftens formål er å bidra til at miljøet i barnehager, skoler og andre virksomheter, fremmer helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold samt forebygger sykdom og skade» (*Veileder til forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v*, 1998).

Kommunen har ansvar for å følge opp at barnehagene har egnede internkontrollrutiner og at barnehagen dokumenterer hvordan de arbeider med dette området. Barnehagens eier(e) skal påse at det er etablert ett internkontroll system.

Solvang barnehage bruker PBL mentor. Dette er et system som hele tiden holder oss oppdatert på gjeldende lover og regler. Det har også skjemaer for ulike kontrollrutiner og beredskapsplaner for mange forhold. Solvang barnehages personale sørger for å tilpasse systemet til vår egen drift.

Kommunen fører tilsyn med barnehagens arbeid med helse, miljø og sikkerhet. I tillegg gjennomføres det tilsyn av brannvesen og mattilsyn, strømleverandør, elektriker og lekeplasskontrollør.

Daglige rutiner

Sjekke uteområdet før barn og voksne skal ut. Notere avvik, fjerne gjenstander som representerer en særlig risiko.

Notere avvik i barnehagens innvendige lokaler. Feil eller mangler rapporteres. Feil eller mangler som representerer en umiddelbar risiko – utbedres omgående. Når avvik utbedres av eksterne leverandører, følger det alltid med dokumentasjon.

Personalet har utarbeidet egne rutiner for arbeidsmåter som ivaretar sikkerheten til barna både ute og inne.

Periodiske rutiner

Verneombud og daglig leder går gjennom barnehagens bygg og uteområder – vurderer generell risiko, behov for utbedringer, brannsikkerhet og rømningsveier. Det blir laget rapporter og planer for utbedring.

Alle grupper i barnehagen har planlagte rømningsøvelser med barna hvert år.

Personalet gjennomfører hvert år risikovurderinger av ute og innemiljøet i barnehagen.

På Knattholmen er det egne nødplaner – dersom barn blir borte, ved brann eller ulykker etc.

Generelt om sikkerhet knyttet til aktiviteter utenfor barnehagen

- ✓ Foreldre gir samtykke til at barnehagen kan ta barna med i taxi/buss.
- ✓ På skøyteturer er hjelm påbudt.
- ✓ Når barn og voksne går til brygga og paddedammen, har barna på redningsvest. Enkelte turer i fjæra er uten redningsvest.
- ✓ Når barna skal ut på utelekeplassen, skal det alltid være en voksen med. (Foreldre har gitt skriftlig samtykke til at de eldste barna kan være ute noe tid alene).

Personvern og sensitiv informasjon i barnehagen

Alle virksomheter som innhenter, behandler og deler personsensitive opplysninger må forholde seg til personvernloven og personvernforordningen som gjelder hele EU området (GDPR, 2016).

Barnehagen har behov for å innhente, drøfte og dele informasjon om barns helse, trivsel og utvikling hjemme og i barnehagen (Se også: Overganger og tilvenning). Det er også nødvendig med personlig informasjon om familien, bosted, livssituasjon og kontaktopplysninger. Før barnet begynner i barnehagen henter vi informasjon fra kommunens opptakssystem. Når barnet begynner i barnehagen, er foresatte barnehagens viktigste informasjonskilder i tillegg til egne observasjoner og arbeid med barna.

Barnehagen lagrer opplysninger om barn og familien i lukkede områder som kun er tilgjengelig for personalet som er knyttet til barnet og på maskiner som har lisenser. Vi deler kun opplysninger på tvers av grupper dersom dette er nødvendig i en overgang fra Liten til Stor base, og ved endring i en families livssituasjon hvor det er barn på flere grupper. Personopplysninger som er lagret, kan kun endres av pedagogiske ledere med tilgang, eller annet personale med administrativ tilgang.

Når barn slutter i barnehagen slettes personsensitive opplysninger etter seks måneder, med mindre det er særlige hensyn som tilsier at vi beholder informasjonen, for eksempel ved nødvendig samarbeid med pedagogisk psykologisk tjeneste, skole, barnevern eller annet hjelpeapparat.

Alle ansatte i barnehagen har taushetsplikt i forhold til opplysninger man har om barn og foresatte.

Unntak fra personvernet

Barnehagen har plikt til å melde fra ved alvorlige bekymringer for barn jf. barnehagelovens § 22 (Se også: Samarbeid mellom hjem og barnehage).

Deling av opplysninger, informasjon og dokumentasjon.

Barnehagen kan, etter samtykke fra foresatte, dele kontaktopplysninger, informasjon og dokumentasjon med foresatte og andre. Dokumentasjon av barnehagens innhold og aktiviteter gjennom bruk av tekst, foto, lydopptak og levende bilder, skal gjøres på en etisk forsvarlig måte. Foresatte må samtykke til at slik dokumentasjon kan brukes i barnehagen, i opplæringsøyemed, eller offentlig.

Foresatte og andre oppfordres til å ta hensyn til den enkeltes rett til personvern, ved arrangementer, møter og samtaler i barnehagen. Distribusjon og deling av informasjon som kan ansees å være personlig, bør ikke gjøres med mindre man har fått samtykke fra personen(e) som er fotografert, intervjuet, eller har uttalt seg, eller deres foresatte.

Barnehagens formål og innhold

Barnehagens formål og innhold skal være variert, allsidig, og det skal tilpasses enkeltbarn og barnegruppen man jobber med. Formålet og innholdet i barnehagen skal bidra til, samt fremme, en allsidig utvikling hos alle barn. Barnehagens formål og innhold er knyttet til begrepene omsorg, lek, læring, danning, sosial kompetanse, kommunikasjon og språklig kompetanse.

Barnehagen skal ivareta barnas behov for omsorg

I Solvang barnehage har omsorg en sentral plass. Personalet er rollemodeller for hvordan omsorg kan gis, og vi jobber aktivt med å synliggjøre dette i praksis. Vi skal legge grunnlag for trivsel, respekt og anerkjennelse i barnehagen. *Omsorg i forhold til barnet innebærer at en viser respekt, gir støtte og tydeliggjør forståelse for barnet og slik bidrar til å tilfredsstille deres fysiske så vel som psykiske behov* (Lillemyr, 2011, s. 64). Omsorg kan gis på mange ulike måter, og det er viktig for oss å se barnet og dets behov, samtidig som vi gjennom handling kan dekke dette behovet. Vi ønsker å tilrettelegge for barnet slik at det blir sett, hørt og tatt på alvor, samtidig som at de grunnleggende behovene blir tilfredsstilt. Vi skal skape trygghet for barnet i barnehagen ved å synliggjøre våre verdier og holdninger - ved å bli kjent med barnet, sette rammer tilpasset barnet og ved å være bevisst på omsorgshandlingene våre. Personalet er omsorgsgivere, og vi skal gjøre hverdagen til barnet trygt og godt ved å ivareta barnets behov for omsorg.

Vi er opptatt av å videreføre våre omsorgsverdier ved å gjøre barna oppmerksomme på hverandre, slik at barna selv kan bli omsorgsgivere. Vi skal ta alle følelser på alvor, være snille mot hverandre og ta vare på hverandre.

Barnehagen skal ivareta barnas behov for lek

Lek er en stor og viktig rolle i barnas barnehagehverdag. Lek er først lek når den er lystbetont og frivillig. Lek har en egenverdi, den legger grunnlag for blant annet læring, utvikling og sosialt samspill hos barn. *Leken kan stimulere alle sider ved deres utvikling, og den er for barnet et sentralt område for læring* (Lillemyr, 2011, s. 36). Lek er en handling som fører til

vennskap, kreativitet og mestring. Barn skaper relasjoner gjennom lek og de tar læring av det som forekommer i leken. Barnas lek skapes gjennom engasjement, nysgjerrighet, energi og interesse, og det er personalets jobb å tilrettelegge for at dette skjer. Barnehagens rom, materiell og personal legger til rette for lek og sørger for gode forutsetninger for at lek oppstår og kan videreutvikles. Barn lærer gjerne lekekoder og regler fra før de begynner i barnehagen av sine nære omsorgspersoner. I barnehagen bygger vi videre på dette fundamentet og hjelper også barn som mangler lekesignaler inn i lek med andre barn (Olofsson, 1993).

Personalet skal ivareta barns lek ved å skjerme, finne rom og sette av tid til leken. Vi skal støtte lekens utvikling, være en lekende og deltakende voksen og være bevisst vår egen «besøktid». Vi skal fokusere på at alle barn får erfaringer med ulike leker, ulike roller og at lekemateriell kan stimulere til ulike typer lek. Vi skal skape et inkluderende miljø gjennom lek og tilrettelegge leken slik at alle kan oppleve glede og mestring gjennom leken.

Barnehagen skal fremme læring

I barnehagen skal barna oppleve et stimulerende miljø som støtter opp om deres lyst til å leke, utforske, lære og mestre (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 22).

Gjennom å erfare, reflektere og bearbeide lærer vi noe nytt. Læring skjer gjennom ulike arenaer som lek, oppdagelser og erfaringer. I barnehagen skal barna ha mulighet til å lære gjennom hele dagen. Personalet må derfor gi impulser til læring ved å undre oss sammen med barna og styrke nysgjerrigheten til å skape ny innsikt.

Vi lærer på ulike måter og personalet må derfor tilrettelegge og tilpasse læringen ut ifra den barnegruppen vi har. Vi skal bidra til å skape et læringsfellesskap der alle barn skal få mulighet til å lære, uavhengig av nivå, alder eller funksjonalitet. Med nøye planlegging vil læring skje, enten det er gjennom veiledning, gjentakelser og uformell- og formell læring. Vi skal tilby aktiviteter der læring er helt sentralt, og vi må være bevisst på å skape motivert læring. Vi skal gi barna utfordringer slik at de kan oppleve mestring og utvikling. Barn lærer av hverandre, og for å få til dette må vi sette krav tilpasset barnet. Personalet er barnas rollemodeller og vi må stille spørsmål, reflektere og språkliggjøre det konkrete sammen med barna.

Barnehagen skal fremme danning

I den nye rammeplanen (2017) har begrepet danning fått større plass. Danning handler om å gjøre barn i stand til å kunne tenke selv, søke ny kunnskap, reflektere og stille spørsmål. I stedet for å overføre verdier, kunnskaper og holdninger til barn som om de var blanke ark,

skal vi utvikle kunnskap og holdninger sammen, gjennom dialog – hvor alle anerkjennes som selvstendige mennesker med følelser og tanker i en felles prosess (Antonsen, 2014). Danning foregår gjennom hele livet, vi vil hele tiden oppleve, oppdage, se, erfare, lære og forstå mer enn det vi kanskje har gjort tidligere. I rammeplanen står det at

Barna skal støttes i å uttrykke synspunkter og skape mening i den verden de er en del av. Gjennom samspill, dialog, lek og utforsking skal barna få utvikle kritisk tenkning, etisk vurderingsevne, evne til å yte motstand og handlingskompetanse slik at de kan bidra til endringer (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 21). For å fremme danning i barnehagen må personalet jobbe med egne verdier, holdninger og hvordan vi er og omgås rundt og sammen med barn. Personalet må være en god samtalepartner for å invitere barna inn i utforskende samtaler, samt at vi må vise interesse og respekt for det som blir sagt, knyttet til meninger og synspunkt i barnegruppen. Vår oppgave er å gi barna god selvfølelse, slik at de igjennom den kan forstå seg selv og andre som barnet omgås med. Barnehagen må legge til rette for at barna møter ulike typer fellesskap og at de møter mennesker som er ulike fra dem selv. Voksne skal derfor være i stand til å sette ord på erfaringer, opplevelser, utforsking og læring.

Barnehagen skal fremme sosial kompetanse

Sosial kompetanse er en forutsetning for å fungere godt sammen med andre og omfatter ferdigheter, kunnskaper og holdninger som utvikles gjennom sosialt samspill (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 22). Sosiale ferdigheter læres i samspill med andre mennesker der man ser andre og seg selv i ulike situasjoner. I Solvang barnehage skal barn, i samspill med hverandre, lære hvordan de kan ta vare på seg selv og andre rundt seg, ved å se den andre og ved å se seg selv. Vi skal fokusere på hvordan vi skal være mot andre, samtidig som vi skal sette egne grenser for hva vi selv synes er greit. Personalet skal jobbe for å skape vennskap i barnegruppen, øke selvbevisstheten hos barna og skape tilhørighet. Sosiale ferdigheter læres i sosialt samspill, barna lærer blant annet hvordan de kan løse ulike konflikter, se en sak fra flere synsvinkler, se hverandres følelser og lytte til hverandres meninger. Sosial kompetanse bidrar til at man opplever tilhørighet hos andre og at man skaper sosiale relasjoner blant dem man omgås med. Personalets jobb er å gjøre barna oppmerksomme på hverandre, at vi er ulike og at vi kan ha forskjellige meninger. Vi skal ta hensyn til hverandre, vise empati og jobbe for å oppnå felles forståelse.

Barnehagen skal fremme kommunikasjon og språklig kompetanse

Kommunikasjon og språklig kompetanse er nødvendig for å forstå omverdenen, bygge relasjoner, kommunisere og samhandle med andre (Kunnskapsdepartementet, 2017).

Kommunikasjon oppstår mellom mennesker, mens språklig kompetanse skjer i individet, altså i de innvendige tanker. Ved å fremme kommunikasjon og språklig kompetanse i barnehagen, legger vi grunnlaget for å kunne uttrykke egne meninger, tanker og følelser samt at vi setter fokus på å skape sosiale relasjoner med hverandre. I barnehagen skal vi bidra til at barn får en forståelse av hvordan man er i dialog med hverandre, vi skal vise til ulike måter som de kan kommunisere med hverandre og hvordan de kan uttrykke seg i forskjellige situasjoner.

De voksne i barnehagen er pådrivere og rollemodeller når barna skal utvikle og utvide sitt språk. Når de voksne har et godt stemmeleie, behagelig språktempo, snakker tydelig og har et rikt språk, vil de være uvurderlige rollemodeller for barna (Palsdottir, 2008, s. 47). Personalet i Solvang barnehage skal være bevisst på hvordan vi snakker med barna og hverandre, vi skal være bevisst vårt eget kroppsspråk og oppmuntre til aktiv deltakelse. Vi skal søke kommunikasjon og bringe kommunikasjon frem på alle mulige arenaer for å kunne anerkjenne og oppmuntre til videre kommunikasjon. Kommunikasjon er trygghetsskapende og vi skal jobbe for et inkluderende språklig miljø, der barn involveres i daglige samtaler, turtaking og avgjørelser.

Barns medvirkning

Medvirkningsbegrepets ulike definisjoner og den lovpålagte retten til medvirkning er en presisering av at barn på samme måte som andre, har rett til aktiv deltagelse i vårt demokratiske samfunn. Barnehageloven presiserer dette på følgende måte:

Barn i barnehagen har rett til å gi uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet. Barn skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planlegging og vurdering av barnehagens virksomhet. Barnets synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med dets alder og modenhet (Barnehageloven, 2006, §3).

I forbindelse med medvirkning brukes ofte formuleringer som at individer må få uttale seg eller ytre seg om saker som gjelder eget liv. For oss i Solvang barnehage betyr det at barna skal få påvirke dagen sin slik at den blir annerledes enn den ville blitt uten egen medvirkning. Dette må være en holdning hos oss voksne. Det handler om hvordan vi møter barn, og hvordan vi er i samspill med dem.

Det er å se barn som subjekt ved å lytte og prøve å tolke deres nonverbale språk, samt være observant i forhold til det barna uttrykker i handling, at voksne i barnehagen kan gi rom for barns perspektiv og opplevelser. Her ligger inngangsporten til å vise respekt for barnas intensjoner og opplevelsesverden, samt å møte dem som medmennesker (Bae, 2016).

Når vi er i aktivitet sammen med barna, er det viktig at barna kan bruke sine erfaringer og kunnskaper, motivasjon og nysgjerrighet til å komme med ideer, forslag, eller å jobbe med materialer ut fra sin forutsetning. Gjennom varierte og planlagte aktiviteter, møtes barn og voksne med en likeverdig rett til å ta i bruk seg selv i møtet med de andre. Medvirkning kan sees både som en rett, men også som en plikt til å være aktivt handlende.

På planleggingsmøter diskuterer, reflekterer og planlegger personalet innholdet i barnehagen for en periode av gangen. Vi bruker erfaringene våre med barna og bygger videre på dette i nye prosesser. Aktivitetene planlegges ofte med utgangspunkt i barnegruppa, men også ut ifra våre tradisjoner som f.eks. brannvern, id, førjulstid o.l. I dette fellesskapet finnes det barn med svært ulike forutsetninger og ulike interesser. Hvordan planlegger vi for alle? Hvilke kunnskaper, holdninger og ferdigheter må barna inneha for å mestre aktivitetene? Hvordan må vi legge til rette for at alle mestrer aktivitetene? Hvordan få til at barna deltar aktivt og sier sin mening?

Ved å planlegge for korte perioder får barnas ytringer mulighet til å påvirke neste planleggingsperiode. Det krever at personalet er villig til å se den andre og ta imot barnas uttrykk. Vi planlegger hva og med hvem vi skal gjøre aktiviteten. Hvordan prosessen blir, vet

vi ikke. I prosessen får barna mulighet til å påvirke med sin måte å være på. De kan medvirke alene eller sammen med andre barn. De inspirerer hverandre, lærer av hverandre og deler av sine erfaringer med hverandre. Vi må ikke undervurdere hvor viktige barna er for hverandre. De betyr mye for hverandre, og barna er som oss voksne; noen betyr mer enn andre. Gjennom planleggingsprosessen blir vi kjent med barna på en annen måte. Vi tar metaperspektiv og ser på aktivitetene utenfra, og om igjen.

Samarbeid mellom hjem og barnehage

Barnehagens samarbeid med hjemmet er lovpålagt gjennom Barnehageloven, § 1 første ledd som sier at *Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling.*

Samarbeid blir ifølge Birte Ravn (1995) forklart som *et forhold mellom mennesker som i respekt for hverandres forskjellige kunnskaper, ferdigheter, egenskaper og holdninger arbeider mot samme mål på grunnlag av en felles sum ressurser. Det ideelle samarbeidet hviler på gjensidig tillit og på en felles ansvarsfølelse og beslutningstagen. Det dreier seg om et likeverdig forhold* (Ravn & Arneberg, 1995, s. 204). Foreldresamarbeid er et begrep som understreker samarbeid mot et felles mål for barnets beste.

Det er foreldrene som har hovedansvar for barnas oppdragelse og danning (barnelova §30). Dette prinsippet er nedfelt i barnekonvensjonen og barnehageloven. I Rammeplanen for barnehagen står det videre at barnehagen representerer et komplimenterende miljø til hjemmet. Vi skal derfor støtte og veilede foreldre i oppdragelse og dannelsesprosessen til barnet.

Det viser at både barnehagen og foreldrene et felles ansvar for barnet og barnets rettigheter. Partene skal blant annet ta ansvar for at barnet blir beskyttet mot all form for diskriminering (Barnekonvensjonens artikkel 2) og fremme omsorg og beskyttelse som er nødvendig for barnets trivsel og utvikling (Barnekonvensjonens artikkel 3).

Samarbeidets mål til barnets beste

Vi skal støtte og veilede foreldre i sitt foreldremandat, samtidig har vi ansvar for å være i dialog med foreldrene hvis utfordringene blir for store eller hvis det er konflikt mellom barns behov og foreldres vilje og ønske. Det vil si at foreldresamarbeidet innehar spenninger og kan være konfliktfylt og fylt med ulike følelser. F.eks. kan barnehagen og foreldre være uenige i hva barnet trenger av stimuli for å få ønsket utvikling. Foreldre og barnehage kan være uenig i hva som er viktige opplevelser og erfaringer for barnet. Det kan være en vanskelig balansegang som krever etisk dømmekraft, medfølelse og evne til å se ulike perspektiver i møte med foreldre.

Foreldrene og barnehagens personale har et felles ansvar for barnets trivsel og utvikling. Det bygger på Grunnloven § 104 og barnekonvensjonen artikkel 3 nr. 1. Det er et overordnet og åpent prinsipp som henvender seg til dem som tar beslutninger som berører barn. Partene skal

tolke og vektlegge hva de mener er av betydning og foreta valg og handlinger, som de mener er til barnets beste. Det må sees ut fra barnets forutsetninger, modning og samtidig skal personalet forsøke å ta barnets og barnegruppas perspektiv. Barnets beste er et uttrykk som de fleste vil være enig i. Hva som er det beste for barnet avhenger av hva vi tenker er viktig i og for livet. Hva vi tenker er barnets beste i dag, eller for fremtiden kan diskuteres, og er avhengig av det synet man har på barn og barndom, kunnskap, erfaringer, verdier, kultur og religion. Vi har også et ansvar for å melde foreldre til barnevern hvis noe skulle tilsa at barnet ikke får dekket sine behov eller opplever vold eller overgrep (Barnehageloven, 2006, § 22).

Ifølge rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver skal barnehagen tilstrebe at barnet ikke kommer i lojalitetskonflikt mellom hjemmet og barnehagen (Kunnskapsdepartementet, 2017). Det blir opp til hver barnehagelærer å vurdere kritisk hva som menes og hvordan en bør handle slik at barnet ikke kommer i krysspress. Det synliggjør at barnehagelæreren og foreldre kan komme i ulike dilemmaer og konflikter fordi partene har ulike verdisyn, ulik kultur, religion og kunnskap om hva som er viktig for barnet i dag eller fremover.

I rammeplanens kapittel 6, første avsnitt står det at; *Barnehagen skal i samarbeid med foreldrene legge til rette for at barnet kan få en trygg og god start i barnehagen.* Det er, som sagt, foreldre som har hovedansvar for oppdragelsen og de har en helt spesiell kunnskap om eget barn. Derfor er det viktig at vi er åpne for foreldrenes tanker og meninger om eget barn, slik at foreldre får medvirke til den individuelle tilretteleggingen av tilbudet, og sammen må partene drøfte og diskutere hvilke verdier det er ønskelig at barnet skal utvikle. Det fordrer en likeverdighet i dialogen og godta at det finnes ulike meninger, men partene trenger å være villige til å samarbeide for å finne akseptable løsninger (Hauge, 2007). Lovverket legger til grunn at samarbeidet skal skje gjennom dialog og medvirkning, slik at foreldre får være fullverdige aktører i barnehagens foreldreskap. Det forutsettes i lovverket at barnehageansatte samarbeider med alle foreldre, og at alle foreldre har lik rett og like muligheter for å delta aktivt inn mot barnehagens fellesskap (§1 og § 4). (Kunnskapsdepartementet, 2017). Begrepet mangfold er inspirert av det engelske ordet *diversity*. *Diversity* handler om forskjellighet, ulikhet, heterogenitet, foranderlighet og noe som er vekslende eller uensartet (Gjervan, Andersen, & Bleka, 2006). Det betyr at vi må involvere alle foreldre, uansett bakgrunn, tro, familieforhold, sosioøkonomisk klasse, o.l. slik at barnehagens familier verdsettes og opplever tilhørighet til barnehagen gjennom å være deltakere i barnehagens liv.

Gjennom året foregår vårt foreldresamarbeid gjennom uformelle daglige samtaler som skjer i hente- og bringesituasjonene. Her utveksler vi informasjon til hverandre slik at vi kan

tilrettelegge for barnets behov gjennom dagen. Vi tilstreber oss også å gi tilbakemelding fra barnets hverdag slik at foreldre få innblikk i barnets hverdag, slik at barn og foreldre kan samtale om barnets hverdag. Vi gjennomfører også dugnader, grillfester og har ulike foreldrekaffer gjennom året. Disse arenaene er også viktige for å bli kjent med hverandre på en mer uformell måte.

Foreldresamarbeidet foregår også i mer formelle møter. F.eks. hjemmebesøk (Se oppstart i barnehagen). Foreldre blir også invitert til foreldresamtaler minst to ganger pr. år. Her diskuteres barnets trivsel og utvikling.

Vi har foreldremøter minst to ganger pr. år. Både innhold og metoder varierer avhengig av foreldregruppe. Samarbeidsutvalget er også med på å avgjøre temaer for foreldremøtene. I samarbeidsutvalget blir ulike barnehagesaker diskutert og drøftet. Utvalget er også med på å påvirke innholdet i årsplanen og til slutt vedtar de årsplanen.

Foreldre har også mulighet til å benytte nettressursen <https://www.fubhg.no/>.

Psykososialt miljø i barnehagen

Barnehageloven, § 41, § 42 og §43, skal sikre at alle barn opplever et trygt og godt psykososialt miljø i barnehagen. Det skal være nulltoleranse for mobbing og krenkelser.

«Mobbing av barn i barnehagen er handlinger fra voksne og/eller andre barn som krenker barnets opplevelse av å være en betydningsfull person for fellesskapet» (Lund, 2015 s. 45).

For å forhindre, avdekke og forebygge mobbing og krenkelser, har barnehagen en aktivitetsplikt som skal sikre at personalet:

- ✓ følger med
- ✓ melder fra
- ✓ undersøker
- ✓ setter inn tiltak
- ✓ utarbeider skriftlig plan

Å følge med innebærer å være tett på barna og ha tid til å være sammen med barna i hverdagsaktiviteter lek og samspill.

Å melde fra innebærer å si ifra til leder på avdelingen, til styrer eller styret dersom man blir oppmerksom på barn som ikke trives, eller har adferdsendringer som vekker bekymring.

Å undersøke kan innebære å gjennomføre kartlegginger av barn og barnegrupper, gjennomføre barnesamtaler og innkalle til samtaler med foresatte.

Å sette inn tiltak er å lage konkrete avtaler med mål om å øke barnets trivsel og trygghet.

Å utarbeide skriftlig planer handler om å dokumentere og ta på alvor de bekymringene vi har i forhold til enkeltbarn og barnegruppa. Skriftlige planer sikrer også samarbeid og medvirkning med barnas foresatte.

Personalets rolle

For å skape gode vilkår for trivsel må personalet jobbe helhetlig, langsiktig og systematisk med miljøet og kulturen i barnehagen. Tilhørighet og trygghet er avgjørende faktorer for små barns naturlige utvikling, og disse behovene dekkes i stabile, positive relasjoner med andre

barn og voksne. Trygge voksne som har kompetanse og arbeider forebyggende for å avdekke og motvirke krenkende handlinger, kan bidra til å skape et trygt og godt barnehagemiljø.

Personalet i barnehagen jobber kontinuerlig med sin relasjonskompetanse. Barnehageansattes relasjonskompetanse består blant annet av holdninger, kunnskaper og ferdigheter i møte med barn og deres foresatte.

Holdninger handler om ønsket å være sammen med og bli kjent med barn. Det er å være nysgjerrig på barns oppvekstvillkår og forutsetninger.

Kunnskaper er de ulike kompetanse, erfaringene og teoretiske bakgrunnen personalet har knyttet blant annet til oppvekst, oppdragelse, grenser, krenkelser, selvhevdelse og selvkontroll.

Ferdigheter er evnen til å skape et godt miljø for barna, stoppe krenkelser og krenkende adferd, evnen til å skape et forebyggende miljø.

Hele personalet i Solvang barnehage SA, skal fra høsten 2021 begynne på et toårig kompetanseprogram ved universitetet i innlandet, for å videreutvikle barnehagens kompetanse og arbeid med barns psykososiale miljø.

Et forebyggende barnehagemiljø

- ✓ Alle barn er med i lek og samspill med andre barn.
- ✓ Barna har voksne som er aktivt til stede.
- ✓ Barna opplever fellesskap og inkludering.
- ✓ Barna har mulighet til å være i mindre grupper.
- ✓ Personalets observasjoner av barnegruppa skaper utvikling av miljøet i barnehagen.
- ✓ Barneintervju gir viktig informasjon om hvordan barn har det i barnehagen.
- ✓ Personalet jobber jevnlig med sin relasjon til hvert enkelt barn.

Foreldrenes rolle

Foreldrene bidrar til et positivt barnehagemiljø gjennom å:

- ✓ Snakke positivt om barnehagen hjemme
- ✓ Snakke positivt om de andre barna og ansatte

- ✓ Ha lav terskel for å melde ifra om man mistenker at barnet mistrives og/eller opplever at barnets adferd endrer seg.

(Se også årsplanen del 1. side 22. og barnehagens vedtekter)

Foreldre skal kunne kjenne seg trygge på at deres bekymringer tas på alvor. Gjennom informasjon og medvirkning skal foreldrene tas med i barnehagens arbeid for et trygt og godt barnehagemiljø. Dialogen mellom hjem og barnehagen skal være preget av åpenhet og respekt.

Barnehage og hjem har et felles ansvar for å jobbe forebyggende, slik at mobbing ikke får utvikle seg i barnehagen. Foreldre og barnehagen skal sammen arbeide for en nulltoleranse overfor tilfeller av mobbing, utestengelse og krenkelser mellom barn og mellom barn/voksen. Sammen med foreldre skal barnehagen kontinuerlig arbeide for å fremme god psykisk helse og trivsel hos barn.

(Se også Sandefjord kommunes plan for et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø.)

<https://www.google.com/search?client=firefox-b-d&q=sandefjord+kommune+barns+psykososiale+milj%C3%B8>

Overganger

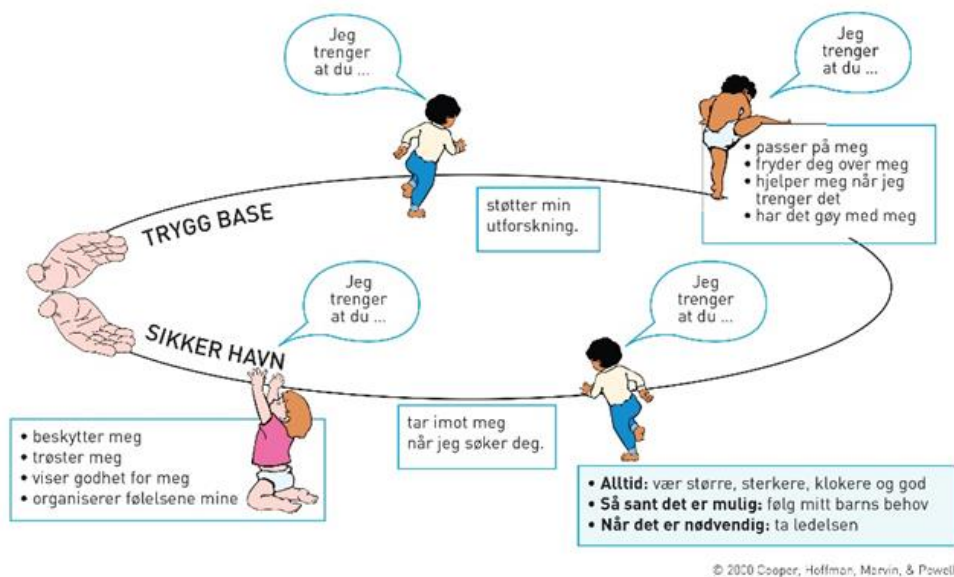
«Barnehagen skal i samarbeid med foreldrene legge til rette for at barnet kan få en trygg og god start i barnehagen» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 33.)

Det å begynne i barnehagen er en overgang fra å være sammen med mamma, pappa, eller andre, til å bli inkludert i et fellesskap med mange barn og voksne. Barnet blir en del av en gruppe. Tilvenningsperioden er en viktig periode som kan ha stor betydning for barnets trivsel i årene fremover. Vi ønsker å invitere foreldre inn i barnehagens rutiner for å gjøre dem i stand til å stille spørsmål og forstå hva barnehagen er.

Alle barn som begynner nye i barnehagen blir invitert til besøksdager på sin avdeling, kort tid etter opptak. Dette skjer gjerne rundt april. Liten base har åpne dager med mulighet for besøk av nye barn gjennom hele våren og sommeren. Foresatte blir sterkt oppfordret til å ha med barna på besøk i barnehagen på disse dagene. Dette er viktig for at barna skal bli kjent med barnehagens områder, materialer, voksne og barn. Forskning viser at jevnlig besøk over tid, før barnehagestart, gjør tilvenningen lettere for barnet (Drugli, 2017).

I løpet av mai og juni gjennomfører vi hjemmebesøk og foreldremøter. På hjemmebesøket kommer to representanter fra barnehagen, der minimum en er pedagogisk leder, hjem til familien for å bli bedre kjent. Vi ønsker få bedre kjennskap til barnet og familiens bakgrunn. Foreldrene får mulighet til å snakke om tanker og forventninger knyttet til barnehagestart. De som kommer på besøk fra Stor base har med seg en gjenstand som barna får låne frem til barnehagestart, som et bindeledd mellom barnehagen og hjemmet. Det blir også holdt et foreldremøte for de nye foreldrene i denne perioden.

Personalet jobber med trygghetssirkelen som er utviklet av Cooper, Hoffman, Powell og Marwin (2015). Den viser oss hvordan vi i barnehagen fremmer trygg tilknytting, og en god tilvenning. Modellen forklarer oss hvordan disse behovene henger sammen. Det vil si at barn må ha en viss ro og trygghet for å klare å være nysgjerrig. Samtidig med at barn utforsker vil de oppleve å bli redd, sint og trøtt. Behovet for nærhet og tilknytting vil da komme til uttrykk. På denne måten er tilknytningsbehovet og utforskningsbehovet avhengig av hverandre og begge er grunnleggende for trygghet og livsglede.

(Powell B., Cooper G., Hoffman K. og Marwin B., 2015)

Dette er viktig for oss i barnehagen:

- ✓ Barnet får en voksen kontaktperson som har hovedansvaret den første tiden. Denne personen blir det første bindeleddet mellom barnet/foreldrene og barnehagen.

kontaktpersonen har en dialog med foreldrene om hvor lange dager barnet bør ha i starten.

- ✓ De første tre dagene i barnehagen har barnet kortere dager. Tilvenningen skjer gradvis. En av de foresatte er med og er tilgjengelig den første tiden i barnehagen. Dersom foreldrene har mulighet, anbefaler vi kortere dager den første tiden.
- ✓ Barna får sin faste plass i garderoben. På garderobeplassen setter vi opp et skilt med barnets forbokstav/navn, hvilket språk barnet snakker, land og flagg. Videre skal det stå ”Hei/god morgen” på det språket som barnet bruker hjemme. Vi ønsker å tydeliggjøre at det finnes forskjellige språk.
- ✓ På liten base har kontaktpersonen førstegangssamtale med foreldrene før barnet er alene i barnehagen. Der utveksles viktig informasjon om barnet, familien og barnehagen.
- ✓ På stor base har kontaktpersonen eller en av pedagogene førstegangssamtale i løpet av de første dagene i barnehagen. Der utveksles viktig informasjon om barnet, familien og barnehagen.
- ✓ Alle barna som begynner nye i barnehagen får en bildeplansje med hjem. På plansjen er det bilder av barnets første dager i barnehagen, som skal invitere til samtale.
- ✓ Gruppene inviterer til grillfest for foreldre, søsken og barna i løpet av de første ukene.

I barnehagen har vi noen forventninger til foreldrene. Det er viktig at personalet i barnehagen snakker med foreldrene om disse forventningene:

At foreldrene

- ✓ setter av tid til oppstarten.
- ✓ deltar aktivt i oppstarten og i barnehagelivet for øvrig.
- ✓ deltar i arrangementer i regi av barnehagen.
- ✓ leverer og henter barnet innenfor barnehagens åpningstider.
- ✓ leverer oppdatert informasjon om adresse og telefonnummer.
- ✓ snakker positivt om barnehagen.
- ✓ snakker positivt om de andre barna og ansatte.
- ✓ holder seg oppdatert ved å lese ukeplaner, beskjeder, årsplan og mail.
- ✓ møter opp på foreldresamtaler og foreldremøter.
- ✓ passer på at barnet har navnet ekstratøy i barnehagen, også regntøy, støvler o.l.
Barnet kan bli vått i løpet av dagen.
- ✓ lar smokk og koseklut være hjemme når barnet er blitt trygt på Stor base.

Overgangen fra Liten til Stor base

«Personalet skal sørge for at barn og foreldre får tid og rom til å bli kjent med barna og personalet når de bytte barnegruppe» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 33).

Det siste året barna går på Liten base, deltar de i en treårsgruppe som heter «Storebjørn». Pedagogene på basen lager en plan for gruppa, der innholdet skal være planlagt og spesielt tilrettelagt for de eldste på basen. Pedagogene lager disse planene med bakgrunn i Rammeplanen (2017) og progresjonsplanen i årsplanen del 2. Aktivitetene er knyttet opp mot prosjekter vi har på basen.

Eksempler på aktiviteter kan være; samlinger, turer eller lære om farger. I forhold til matematikk har vi leker og aktiviteter der vi har fokus på tall, størrelser, sortering, og vi spiller ulike spill. I samlingene har vi sanger, rim og regler, vi dramatiserer og vi leser litt mer avanserte bøker. Innholdet blir tilpasset barnegruppas ferdigheter. Aktivitetene skal oppleves som meningsfulle for barna her og nå, og de kan gi et godt grunnlag for overgangen til Stor base.

Vi begynner tidlig å jobbe med overgangen fra Liten- til Stor base. Allerede etter høstferien setter vi i gang med mandagsaktiviteter som skal være et møtepunkt for barn og voksne fra de ulike basene. Disse mandagsaktivitetene vil i starten være besøk på Stor base uten et spesifikt innhold.

Dette for at barna fra Liten base gradvis skal bli kjent med og trygge på arealene ute og inne, de ansatte og barna på Stor base. Senere i barnehageåret vil aktivitetene utvikle seg til å ha mer konkrete rammer, som for eksempel en samling eller formingsaktivitet.

I begynnelsen av barnehageåret blir det satt sammen en bli-kjent aktivitetsgruppe som har ansvar for å planlegge, gjennomføre og vurdere mandagsaktivitetene. Denne gruppa skal bestå av minimum en voksen fra hver gruppe; Måne, Sol og Liten base.

I løpet av vårhalvåret drar de eldste barna fra Liten base ut på Knattholmen. De reiser i små grupper sammen med to voksne. Vi legger vekt på at uteliv og turer skal være positivt for barna. Siden Knattholmen blir brukt av stor base gjennom det meste av året, er det viktig for oss at barna fra Liten base blir kjent med området der ute. Storebjørn barna på Liten base deles inn i smågrupper og reiser på togtur til Tønsberg i mai/juni. Disse turene markerer avslutningen på Liten base.

I april lager pedagogene på Liten base en fordeling av barna inn i Sol- og Månegruppene. De noterer også viktig informasjon om hvert enkelt barn, som overleveres til Stor base.

Overgangen fra barnehage til skole

«Barnehagen skal i samarbeid med foreldre og skolen legge til rette for at barna kan få en trygg og god overgang fra barnehage til skole og evt skolefritidsordningen»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 33).

Det siste året i barnehagen skal barna få nye og ulike opplevelser, oppgaver, utfordringer og erfaringer som er med på å gi dem gode forutsetninger for å mestre hverdagen i dag, og i videre skoleløp. De skal få gode opplevelser på det å være eldst i barnehagen, det siste året skal være spesielt. Vi legger til rette for at de skal oppleve mestring både individuelt og i gruppe. Barna skal få mulighet til å glede seg til å begynne på skolen og oppleve at det er en sammenheng mellom barnehagen og skolen.

Vi har stort fokus på at barna skal oppleve gleden ved å leke og lære. Vi er nysgjerrige, reflekterer og undrer oss over det vi møter. Vi deler gleder og opplevelser i lek og samhandling. Barna skal i større grad få ansvar for seg selv og andre barn. Vi forventer at de kjenner rutiner, regler, dagsrytmen og holder konsentrasjon over lengere tid.

I september innkaller vi til eget foreldremøte for skolestarterne, hvor vi snakker om forventninger, mål og innhold for de siste året i barnehagen og overgangen til skolen.

De eldste barna har skolegruppe/5 års gruppe jevnlig, der og i det daglige jobber de med følgende:

Språklig bevissthet

Barna skal få oppleve gleden ved å bruke, utforske og leke med språket. Det skal være gøy å oppleve lyder og bokstaver. Vi jobber med forståelsen av mange begreper, som på, over, i, ved siden av, utenfor osv. Vi jobber med overbegreper og abstrakte begreper.

Tall, tallbegreper, matematikk

Vi ønsker at barna skal få en begynnende forståelse av de matematiske begrepene som stor-liten, høy- lav, kort- lang, tall, mengde, former, symmetri, størrelse, sortering, likheter, ulikheter, avstand, tid og måleenheter.

Selvstendighet

Når barnet begynner på skolen bør de kunne kle på seg, holde orden på tingene sine og klare seg selv på do. Vi jobber også med å ta imot beskjeder med flere ledd og å utføre dem i praksis, som f.eks. «Nå skal du hente skoleboka og sette deg på plassen din».

Nysgjerrighet og filosofering

Vi forsker/undrer oss sammen med barn for eksempel gjennom ulike naturfaglige forsøk og eksperimenter. Vi undrer oss sammen om fenomener i naturen. for eksempel; Hva spiser maurene? Hva skjer når vi tar med snø inn? Hva er demokrati? Hva er rettferdighet? Hva betyr det å være en god venn? Denne undringen skjer både spontant og i planlagte situasjoner.

Selvhevdelse

Barna skal øve seg på å stå foran i små og store grupper. Dette kan for eksempel være å spille teater, være i fokus i bursdagssamling, presentere noe vi har jobbet med, eller holde en samling for andre. Etter besøk av brannvesenet på høsten får skolestarterne besøk av brannbamsen Bjørnis. Han skal være med barna hjem på omgang. Barnet kan også ta med seg en gjenstand hjemmefra. Sammen med en voksen forteller barnet om hva Bjørnis har gjort hjemme hos dem og forteller om gjenstanden de har med. Barna får da erfaring med å stå foran andre å fortelle om noe som er kjent for dem.

Kropp og grenser

Vi jobber med å bevisstgjøre barn om at det er viktig å sette grenser, og at de bestemmer over sin egen kropp. Vi bruker ulike nettressurser.

Samarbeid

Vi deler barna i grupper, hvor vi gir dem ulike samarbeidsoppgaver. Vi ønsker at barna skal få erfaringer i å samarbeide med andre i små og store grupper og få mulighet til å samarbeide med noen de vanligvis ikke leker så mye sammen med. Vi har fokus på at barna skal lære å dele, se den andre og ta hensyn til hverandre. Dette gjør vi gjennom samtale, lek, samlinger, dramatisering og digitale medier som for eksempel «Være venner» som ligger på NRK. Super.

Trafikk

Vi ønsker at barna skal bli kjent med enkle trafikkregler og ulike trafikkskilt. Vi går på tur i nærmiljøet og ser på ulike skilt. Vi bruker også noe av materialet til Trygg trafikk. Vi snakker om skiltenes form og hva de betyr for oss.

Avslutninger for skolestarterne

De siste ukene før St. Hans har gruppene Måne og Sol avslutningsfest for skolestarterne. Fra år til år vurderer vi muligheten for overnatting i barnehagen eller på Knattholmen. Vi har hatt positive erfaringer med overnatting, men må vurdere ut fra hvilke forutsetninger barnegruppa har og hvilke personalressurser vi har.

Litteraturliste

Antonsen, F. (2014). Hva er danning? Hentet 20.06.17, fra

<http://barnehage.no/pedagogikk/2014/05/hva-er-danning/>

Bae, B. (2016). *Å se barn som subjekt - noen konsekvenser for pedagogisk arbeid i barnehage*. Hentet 20.06.17, fra <https://www.regjeringen.no/no/tema/familie-og-barn/barnehager/artikler/a-se-barn-som-subjekt---noen-konsekvenser/id440489/>

Barnekonvensjonen. (1991). Barneombudet. <https://barneombudet.no/for-voksne/barnekonvensjonen/hele-barnekonvensjonen/>

Drugli, M. B. (2017). *Liten i barnehagen*. Cappelen Damm Akademisk.

Gjervan, M., Andersen, C. E., & Bleka, M. (2006). *Se mangfold! Perspektiver på flerkulturelt arbeid i barnehagen*. Cappelen Damm akademisk.

Hauge, A. M. (2007). *Den felleskulturelle skolen*. Universitetsforlaget.

Helsedirektoratet (1998). Veileder til forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. Hentet fra: <https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/veileder-til-forskrift-om-miljorettet-helsevern-i-barnehager-og-skoler>

Kunnskapsdepartementet. (2017). *Rammeplan for barnehagen*. <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan/>

Lillemyr, O. (2011). *Lek på alvor*. Universitetsforlaget.

Lov om barn og foreldre (barnelova). (2020). <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1981-04-08-7?q=barneloven>

Lov om barnehager (barnehageloven) (LOV-2005-06-17-64). (2006). <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64>

Lov om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven). (2016).

https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2018-06-15-38/KAPITTEL_gdpr#KAPITTEL_gdpr

Marvin, B., Powell, B., Cooper, G., & Hoffman, K. (2015). *Trygghets sirkelen: En tilknytningsbasert intervensjon*. Gyldendal Akademisk.

Olofsson, B. K. (1993). *Lek for livet*. Forsythia.

Palsdottir, H. (2008). *Språkglede i barnehagen*. Kommuneforlaget.

Ravn, B., & Arneberg, P. (1995). *Mellom hjem og skole: et spørsmål om makt og tillit*. Praxis.